

ERŐS VÁR

AMERIKAI MAGYAR EVANGÉLIKUSOK LAPJA

78. ÉVFOLYAM

2008 OKTÓBER

No. 5 (372), Vol. 78, October 2008, USPS 178-560

5. SZÁM

NAGYON FONTOS A JÓ ALAPOZÁS!

A 2008-as év Útmutatójában*, amely a Biblia rendszeres olvasásához készült, mások mellett ez az igevers van kijelölve reformáció ünnepére: "Mert más alapot senki sem vehet a meglevőn kívül, amely a Jézus Krisztus." (1Korinthus 3:11.)

Nem kell különösebben hangsúlyozni, milyen nagyon fontos a jó alapozás. Gondolunk itt most az emberek által készített építményekre. Az egyszerű lakóházaktól kezdve, az emeletes bérházakon, mindenféle ipari létesítményen keresztül egészen a rendkívüli alkotásokig. Szeretem nézni a televízióban a természettudományos dokumentum filmeket. Igen, mindaddig ámulva nézünk a sok ezer évvel ezelőtt épített piramisokat, húsvét-szigeteki szobrokat, vagy az angliai Stonehange-t. Úgy tűnik, amelyeknek jó alapjuk van, időlen-időkéig állni fognak.

Az ember ma is sok csodálatra méltó művet képes alkotni. Földrengést átvészoló házakat, viharos tengerszorosokat átívelő hidakat, tengeren felállított olajfúrótornyokat. Az ember korlátok közé akarja szorítani a vad természeti erőket is. Nem beszélve most a világűr felé tett lépéseiről. Azon fáradozik hogy, elképzelései, tervei, alapozásai tökéletesek legyenek. Hát igen ez néha sikerül, de néha mégis kudarcot vall.

A másik gyönyörű szép bibliai tanítás az Útmutató szerint reformáció ünnepére a boldogmondások szakasza (Máté 5:2-10). A bibliaolvasó ember ismeri. Kivételesen, minden ember boldog akar lenni. Ez az emberi vágy azonban más alapozást igényel. Itt mindenkinek tulajdonképpen önmagát kellene formálnia, alakítania. S ne tagadjuk, ebben az igyekezetünkben sokszor

csődöt mondunk. Az emberi elme sok egyéb dolgot képes formálni, de saját magával nem bír. Ki ebben, ki abban keresi boldogsága biztos alapjait.

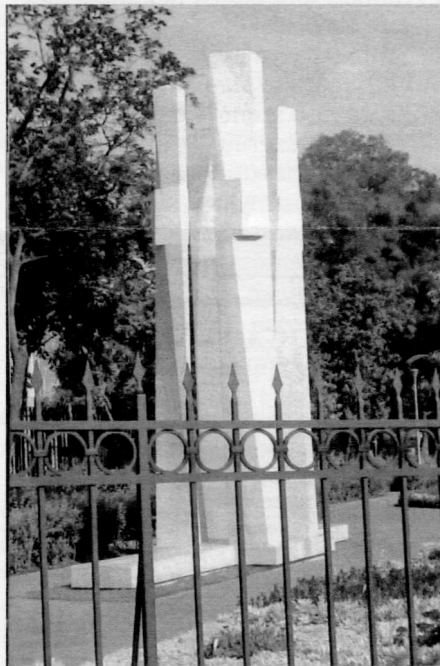
Az egyik szellemi tudás területén véli megtalálni azokat. A másik különböző

nem hallanak, nem észlelnek. Magukon kívül nem ismernek bölcsébb embert. Mindezek igyekezetüket — fájdalom — nem párosítják élő, egészséges keresztyén hittel. Sok-sok embertársunk a Mindenható Úristenbe vetett hitet tizedrangú dolognak tartja. Ennek következménye nyilvánvaló. (Galata 5: 19-21). Mivel rossz személyes életének alapja, a lelki viharok idején az is megsemmisül, ami ráépült.

Az értelmes, a Mindenható Úristenben hívő, bízó ember ráébred arra, hogy törekvései legyenek bár a legnemesebbek a legjobbak, az Úristen áldása nélkül azok kárhözatra vannak ítélve. Ébredj hát rá, lásd meg, más alapot, más utat, más elgondolást, más módot nem lehet lerakni, elgondolni, kitervelni, hogy boldog légy!

Kedves Olvasóm! Az életednek, a boldogságodnak, az üdvösségednek egyetlen biztos alapja van. Ez Jézus Krisztus, Urunk, Királyunk, Megváltónk, Üdvözítőnk. Ő szent ártatlan szenvedésével, a Golgotán elszenvedett halálával hidalta át a szakadékot. Ő tette azt, hogy újra helyreállt a kapcsolat a szent Isten és a bűnös ember között. Nem azért, mintha Isten már nem venné annyira komolyan a bűnt. Hanem azért, mert nagypéntek után Szent Fia, Jézus Krisztus takar el minket. Ő hordozta el bűneink büntetését. Ez az emberi boldogságnak biztos alapja. A tiédnek is, az enyémnek is. Ezért higgy a Szentháromság egy igaz Istenben, Aki Atya, Fiú, Szentlélek, hiszen bizonyította világosan, érthetően, kézzelfoghatóan nagy-nagy szeretetét irántad és irántam!

Senki más ilyet nem tett. Sem Buddha, sem Mohamed, sem valamiféle guru. Sem a mi bár modern, de deformált világunkban előbukkanó piti megváltók, boldogság varázslók, tévtaní- [✓]

A budapesti Reformáció-parkban felállított emlékmű, melynek négy oszlopa a reformáció alapigazságait jelképezi: Egyedül Krisztus – Egyedül az ige – Egyedül a kegyelem – Egyedül a hit.

Fotó. László Virgil

kedvteléseket üz: sportol, énekel, fest, épít, kutat. A harmadik családjának él, dolgozik, iparkodik, hogy szerettei ne szenvedjenek szükségét. Aztán csodálkozik, szerettei nem értékelik eléggé. Ezek az emberi törekvések, alapok építése, a boldogság birtoklása érdekében nem is lennének rosszak.

De még egy csoportot említsünk, ezek azok akik csak önmaguk boldogságát igyekeznek megalapozni. Nem látnak,

*Útmutató: A Herrnhuti Testvérek által idén 278. évfolyamában kiadott "Losung" könyvecske magyar változata, mely mindennapi bibliaolvasásra szóló igéket. ■

volt serege erre semmiféle mestérkedéssel nem képes. Ma igen sok a hamis próféta, új pogány, modern istentagadó, és ördögimádó, ezekre hallgat a megtévesztett, az igaz alapot maguktól elvető emberek népes tábora.

Az ösellenség sokakkal elhitette, hogy Isten nem akarja az ember boldogságát. Olyan is az egész emberi társadalom! Szenved, gyötrődik kínok között, tanácstalan, kétségbeesett. Lázasan keresi a kiutat a maga okozta problémákból, káoszából. Még a keresztyének közül is sokan hitetlenné, pogányokká, istentagadókká válnak. Nem forgatják a Biblia lapjait, nem onnan merítik a lelki küzdelmekhez az erőt, vigasztalást. Inkább hisznek az emberi áltudományoknak eszmefuttatásoknak, mint az Úristen szent igéjének.

A büszke ember azt mondja, az Úristen rendeletei, parancsolatai maradiak, elavultak. Ugyanakkor buzgón tanulmányozza a horoszkópot, látogatja a tenyérjóst, kártyavetőt, jövődömondot. A ma élő ember nem emlékszik Pál apostol kemény szavaira: "Viszont ha még mi magunk, vagy egy mennyből való angyal hirdetne is nektek evangéliumot azonkívül, amit mi hirdünk, átkozott legyen." (Galata 1: 8.)

Tehát senki sem vethet más alapot a meglevőn kívül, amely Jézus Krisztus. Hiába volt az emberi történelem folyamán annyi próbálkozás, kialakítani a boldog társadalmat. A Szent Isten nélkül az kudarcra van ítélve. Ma is ezért torzulnak el az emberi kapcsolatok, családban, rokonok közt, kisebb emberi közösségekben. Fertőztek a társadalmi viszonyok. Harag és gyűlölet uralkodik a népek között. Az emberek feladják a jó, tiszta, hasznos keresztyén értékrendet. Az igazi boldogságot, azaz a Mindenható Isten által készített biztos alapot.

A következmény: a mindenkori ember boldogtalansága. Augusztinus egyházatya ismert mondása ma is érvényes: "Mindaddig zaklatott a mi lelkünk, míg Benned, Mindenható Istenünk meg nem nyugszik."

Az Úristen még eddig irgalmas és kegyelmes. Időt enged nekünk a megtérésre. Ezért kezdjük újból. Isten segítségül hívásával, építsük újra az életünk jó, viharálló alapjait. Térjünk meg a Mindenható szent Istenhez, ha valóban az Isten szerinti boldog életet akarjuk megtapasztalni. Higyjünk szent Fiában, Aki bizonyította irántunk való szeretetét a kereszten. Naponta olvas-

suk Istennek hozzánk szóló, minket tanító, irányt adó szavát. Engedelmeskedjünk a Szentlélek Isten vezetésének, s nem utolsó sorban tettekkel bizonyítsuk, hogy komolyan vesszük a Szentháromság egy igaz Istenbe vetett hitünket, bizodalmunkat, reménységünket.

Testvéreim, hát igen, ezt a fajta keresztyén életet nem könnyű minden időben gyakorolni. Ezért kemény, hosszantartó, szívós lelki küzdelmet kell folytatnunk. Elsősorban bűnre vágyódó énünk ellen. Aztán persze az ördög és harcostársai ellen, akik bizony minden oldalról körülvesznek minket. Nem hagynak nyugtot, míg itt vándorlunk e földi életben. De megéri!

Ebben a mi erőnket meghaladó küzdelemben nem vagyunk egyedül. Jézus Krisztus így biztat, bátorít: "Menjetek el tehát, tegyetek tanítvánnyá minden népet, megkeresztelve őket az Atyának, a Fiúnak és a Szentléleknek nevében, tanítva őket, hogy megtartsák mindazt, amit Én parancsoltam nektek; és íme, Én veletek vagyok minden napon a világ végezetéig." (Máté 28:19-20.)

Így lesz újra evangélikus egyházunkban reformáció.

Rusznayk Dezső ev. lelkész (Sajógyömör)

† NT. ÖZV. MARKOVITS PÁLNÉ sz. BOGÁD ANNA †

New York, 1919. január 8 – Huron, 2008. július 13

A Dunántúl nyugati vidékéről elszármazott, majd New Yorkban lakó Bogád Sámuel és Karolina családjában harmadik gyermekként született Anna. Gondos, lelki és szellemi kincseket gyarapító nevelésben részesült. 1941. szeptember 6-án fogadott örök hűséget

Markovits Pálnak, aki 1940 és 1945 között a windsori magyar evangélikus gyülekezet lelkésze volt. Vele bensőséges, példamutató keresztyén házasságban osztotta meg az élet terheit és örömeit. Windsorból a new-yorki Lyonsba kerültek két évre, majd a pittsburghi Első Magyar Evangélikus Egyházhoz, 1946-tól 1970-ig. Ezalatt az idő alatt nemcsak a parókianak a szép rendjére ügyelt, hanem férjével vállvetve gondozta, segítette a magyarokat felekezetre való tekintet nélkül, akik előbb a II. világháború után, majd az '56-os szabadságharcot követően kerültek Pittsburghba. A parókia az ő fáradhatatlan volta miatt is igazi lelki-testi menedék volt honfitársaik szükségében. Férjével együtt reá is sokan

emlékeztek hálával. Isten házasságukat három gyermekkel is megáldotta, akiket szépen neveltek és bocsátottak alkalmasint önálló útjukra. Férjét 1970-ben a pennsylvániai Hatfield Ferry nevű ev. egyházközség lelkészévé választották, onnan ment nyugalomba 1982-ben. A szeretett férjét 1992-ben szólította el az Úr ebből a világból. Ezután az ohioi Huronba költözött leányához. Aktív volt a helyi evangélikus gyülekezetben és bőkezűen támogatta a magyar evangélikusok ügyét is. 2008. július 13-án, 89 évesen, özvegye 16. évében Megváltója, Akiben állhatatosan hitt, áthívta az örökélet dicsőségébe. A temetési Istentiszteletet az ohioi Sanduskyban, a "Sion" ev. templomban tartották, földi hamvait Pennsylvániában a masontowni Jakab-templom temetőjében férjé mellé helyezték.

Megosztjuk a gyászt, de a feltámadás vigasztaló hitét is családjával — fiaival, dr. Markovits Pállal (Leslie), Markovits Timóttal (Mary), leányával, Goehring Carol Annával (Harry), öt unokájával, testvéreivel, Bogád Gizellával és Nt. özv. D. Brachna Gáborné Etivel —, valamint rokonságával, barátaival, és az amerikai magyar evangélikusok közösségével. Nyugodjék békében és az örök világosság fényeskedjék neki!

Emlékezzünk! Emlékezzünk!

az 1848/49. évi
szabadságharcra
160. évfordulóján

"1849. október 6"-ra
159. évfordulóján

az 1956-os szabadságharcra
52. évfordulóján

a reformációra
491. évfordulóján

Emlékezzünk ősökre,
a hit és kard hőseire,
gyászokra és diadalmakra is.

A hazáért való küzdelmekért,
hitvédők kiállásáért,
életek áldozatáért
legyen Istené az áldás,
legyen mienk az áldott
emlékezés
és az emlékezésben
a jövőért való reménység!

ÉLŐ VÍZ ÉLŐ VÍZ ÉLŐ VÍZ ÉLŐ VÍZ CSÖNGETNEK

Csöngetnek, de nem nyitok ajtót. A lánc be van akasztva. Csak az ajtó részen nézem meg, ki az és mit akar... Bárkinek is mondja magát, kérdés, valóban ő az? Vagy mást akar... Talán ahogy bejutna a lakásba, pénzt követel, talán leüt és kirabol. — Igen, a levegőben van a félelem. Szinte minden azt sugallja, ne higjy senkinek, ne bízzál senkiben. Ne nyiss ajtót. Ha valaki ígér, ne hidd el. Naponta jönnek a levelek a címedre mesés ígéretekkel jó állásról, nagy nyereményekről... De vigyázz, ne dőlj be! Kétségtelen, hogy a mai világban nagyon jók és megszívlelendők ezek a figyelmeztetések és tanácsok.

Ezek után első hallásra meghökkenően hangzik Jézus felszólítása Jairushoz: **Ne félj, csak higjy!** (Márk 5:36.) Másutt is halljuk az igében: A bűn nem más, mint hogy nem hiszünk. Isten világában alapvető felszólítás és tanács: **Ne félj, csak higjy!** Most személyesen vetődik fel a kérdés: Meghallottad-e már és követed-e a mindennapi életben, a gyakorlatban ezt a tanácsot?

Higjyek? Igen! De nem embernek, nem akárkinek — csak Jézusnak! Ha Istenről, hitről beszélgetünk, a legtöbb ember elkezd felsorolni, hogy miért nem hisz. Persze vannak különösen felingerelt és Isten ellen lázadó emberek is, de ha valaki őszintén és egyenesen igazán szeretne rálépni a hit útjára, akkor is azonnal jönnek az ellenvetések. Nézzünk ebből néhányat:

Higjyek? De hiszen nem látom Istent. — Higjyek? De hiszen ma már senki sem hisz. — Higjyek? De akkor mi lesz a bűneimmel. En kérjek és várjak jót Istentől, Akit eddig megvettem, komolyan soha nem kerestem, Akinek szinte minden parancsolatát naponta megszegem? Igen! Azonnal megszólal a rossz lelkiismeret, és maga az ördög akar megingatni; egyszeriben ő kezdi mutatni bűneidet, amelyekbe pontosan ő vitt bele.

Nos, minden kérdésre ott a válasz az igében. Az ige Jézus keresztyéjéhez utal: Ott minden bűnödre bünbocsánat van. Jézus sebei gyógyítják a bűn által maradosott lelkiismeretet. Mindnyájan a bűnnek az útjára tértünk, de Isten mindnyájunk bűnét Őreá vetette.

Igaz, hogy testi szemeiddel nem látod Jézust, de milliók, akik imádkoznak és

a Biblia olvasásával kezdik a napot, boldogan tapasztalják naponta, hogy Jézus él. Persze fáj, hogy a többség elutasítja Őt, de ez neked nem lehet akadály. Higjyek? De mit higjyek?

A hitben benne van a földi élet és az eljövendő élet ígérete. Vagyis hogy Jézus itt is vezet, tanácsol, őriz, megáld, és várja Övéit odaát az elkészített örök hajlék. —

MILYEN REKLÁM?

Minden levélben mindig van valami üzenet. Pál apostol szerint a keresztyén ember "Krisztus levele" (2Korinthus 3: 2-3).

Életünk mond valamit, fiatalon, öregeen, egészségesen, betegesen... Lehet, hogy valaki nem olvassa a Bibliát, de olvassa az "életedet", látja, tapasztalja, talán elszenvedi idegességedet, dicsékesedet, panaszkodásodat, irigykedésedet. Jézus az Övéivel üzenni akar annak a világnak, amely nem hiszi, hogy van bünbocsánat, hogy lehet másképpen is élni, mint a többség, hogy lehet készülni a másik életre, hogy életünk vége felé lehet élő reménységgel várni nem a halált, hanem az örök életet.

Vessük fel a kérdést: Milyen reklám vagyok én Krisztus számára a családban, a munkahelyen, az utcánkban, ahol ismernek? Vajjon nem azt gondolják, ezen ugyan nem látszik meg hogy templomba jár, imádkozik? Éppen úgy él, zúgolódik, vádaskodik, éppúgy csak magának él, mint a többi ember.

Ha akarom, ha nem, életem levél, üzenet, reklám mások számára. Az emberek igenis felfigyelnek arra, ha valaki másképpen él, másképp beszél, ha érdeklődik a másik baja iránt, segít rajta, vagy akár csak megáll és végighallgat valakit, aki panaszkodik. Pál világosan mondja a Római levélben, hogy az emberek sóvárogva várják Isten fiainak megjelenését (8:19).

Mit szeretnének látni? A hit többletét. Szeretnék látni, hogy a Biblia, a templom, az imádság más emberré tud faragni minket. A testi, önző, szívtelen bemberből is önzetlen, segítő embert, az indulatosból, a nyugtalanból csendeset.

A névleges keresztyén élete is reklám. De negatív reklám. Nem vonz, hanem taszító. Leszűrjük, hogy nem érdemes hinni. Sok embernek ürügyet ad arra, hogy maradjon továbbra is a maga útján, az Isten nélküli úton. Kímél-

etlenül hangzik, de igaz: Életünk vagy vonz Istenhez — vagy eltaszít Tőle.

Mondhatja valaki: Én nem akarok reklám lenni, de mégis az. Életünk mond valamit. Még a keserű arckifejezés is, ha lerí rólam, hogy bajok, betegségek, vagy talán az öregkor terhei miatt tele vagyok keserűséggel. Az is mond valamit, ahogy gyermekeimet elindítom az életbe, amilyen célt eléjük tűzök, és amit látnak otthon...

A Biblia mindig tud meglepőt mondani: A világ várja Isten fiainak megjelenését. Tehát nemcsak azt, hogy a lottón kihúzzák a számát, nemcsak a több fizetést, nemcsak betegen a gyógyulást, hanem szívük mélyén várják Isten fiainak megjelenését. Várják? Igen. Még a kigúnyoló, a hit dolgain nevető, még az Istent tagadó is várja. Keresi életedben Isten üzenetét, keresi Istent, Aki még őt is ki tudja emelni elrontott életének szakadékból.

Kényelmetlen kérdés: Milyen reklám vagyok? De hasznos, ébresztő, szükséges kérdés.

Gáncs Aladár ev. lelkész, Budapest. In: "Élő víz".

46. Zsoltár

Isten a mi oltalmunk és erősségünk mindig biztos segítség a nyomorúságban. Azért nem félünk, ha megindul is a föld, és hegyek omlanak a tenger mélyébe; ha háborognak és tajtékoznak vizei, és tombolásától megrendülnek a hegyek.

Egy folyam ágai örvendeztetik Isten városát, a Felségesnek szent hajlékait. Isten van benne, nem inog meg, megsegíti Isten reggelve kelve. Népek háborognak, országok inognak, ha az Úr mennydörög megretten a föld.

A Seregek Ura velünk van, Jákob Istene a mi várunk. Jöjjetek, lássátok az Úr tetteit, Aki bámulatos dolgokat művel a földön. Háborúkat szüntet meg a föld kerekéségén, íjat tör össze, lándzsát tördel szét, harci kocsikat éget el. Csendesedjete el, és tudjátok meg, hogy Én vagyok az Isten! Magasztalnak a népek, magasztal a föld. A Seregek Ura velünk van, Jákob Istene a mi várunk.

ÁTLAGON ALUL!

Negatív megkülönböztetés éri az egyházi iskolákat Ittész János evangélikus püspök szerint, mivel a kormány nem fenntartósemlegesen osztja az állami támogatásokat. A nyolcvanmilliárd forintnyi uniós támogatásból mindössze öt felekezeti oktatási intézmény részesült.

"Miközben az Állami Számvevőszék jelentésében kiemelkedően pozitívnak értékelte az egyházi fenntartású iskolákban folyó oktatás színvonalát, a finanszírozásban még az átlagot sem érjük el" — mondta a Magyar Hírlapnak Ittész János, a Magyarországi Evangélikus Egyház elnök-püspöke annak kapcsán, hogy a Nemzeti Fejlesztési Ügynökség által az iskolafelújításra, infrastruktúra fejlesztésre kiosztott nyolcvanmilliárd forintnyi uniós pályázati pénzből csak öt egyházi fenntartású intézménynek jutott, az evangélikus iskolák közül egynek sem.

"A kormányzat ismét bebizonyította, hogy nem fenntartósemlegesen osztja a támogatást; az egyházi iskolák negatív megkülönböztetésben részesülnek" — mondta. Miközben a rendszerváltás óta visszakapott iskolaépületek zöme rendkívül lepusztult állapotban volt, a felújítások költségei óriási terhet jelentenek a felekezeteknek.

A történelmi egyházak és az állam kapcsolatáról szólva megjegyezte: "A rendszerváltás óta talán még soha nem volt ilyen feszült, az amúgy meglévő ellentétek — úgy tűnik — csak fölerősödtek az utóbbi időben.

"Hogy ennek mi az oka, nem tudom, de feltételezhetően az, hogy a szocialista országvezetés úgy tartja, az egyházak magától értődően csak a velük rivális politikai oldalt támogathatják, ily módon kvázi ellenfeleik."

A rossz viszonyra utal szerinte az is, hogy nem körvonalazódik megállapodás az úgynevezett oktatási kiegészítő normatíva pontos számítási módját rögzítő kormányrendelet tartalmáról sem, noha a szakértők már június óta egyeztetnek az oktatási minisztériummal. Hiller István miniszter először

június 30-án tette le a dokumentumot az asztalra, majd az evangélikusok kérésére belement, hogy augusztus végéig folytassák az egyeztetéseket az érintettek bevonásával.

"A tárca egyfajta tévedésnek ítéli csupán azt a tény, hogy az Állami Számvevőszék szerint csaknem hárommilliárd forinttal kevesebb egyházi kiegészítő támogatást kaptak a felekezeti iskolák 2005-ben és 2006-ban, mint azt a törvény előírja. Mi már ezt korábban is jeleztük, azonban a minisztérium továbbra sem hajlandó kifizetni a jelentős összeget" — mondta Ittész János.

"Véleménykülönség van annak kapcsán is, hogy az egyházak szerint hátrányosan érintené intézményeiket a szaktárca terve, miszerint szakmacsoportok szerinti bontásban állapítsák meg a jövőben a felekezeti iskoláknak járó állami kiegészítő normatív támogatást. Az egyházi iskolák megoszlása ugyanis más, mint az önkormányzatiaké: Jóval több a gimnázium, középiskola, mint az óvoda és az általános iskola. S várhatóan ezen a téren sem az egyházak javára dől majd el a kérdés. Nincsenek illúzióim."

Kacsóh Dániel. In: "Magyar Hírlap Online."

OLVASÓINK FIGYELMÉBE

→Decemberi számunkhoz előfizetések (és hátralékok), ill., az Amerikai Magyar Evangélikus Konferenciában való tagsági díjak (benne van az előfizetés is) beküldése megkönnyítésére befizetési lapot és válaszbortéket csatolunk. Az az olvasó is kap "ilyen" mellékletet, akinek az előfizetése rendezve van. Postaszabályzat szerint tömegküldemények minden darabjának azonosnak kell lennie.

→Az előfizetések (és az AMEK tagdíjak) állását a címszalagról lehet megtudni, melyen a decemberrel lejárt vagy lejáró év van feltüntetve. Az AMEK tagok címszalagján a tagságot "AMEK" betűk jelzik.

→Az Amerikai Magyar Evangélikus Konferencia hazai ev. egyházi intézmények (iskolák, stb.) javára szívesen továbbít adományokat. Csekket vagy pénzesutalványt Hungarian Conference—ELCA névre s 1467 Parkhaven Row, Lakewood, OH 44107 címre kell küldeni. Kérjük megjelölni az adomány célját. Minden adományért előre is hálás köszönetet mondunk. —Sz.

INNEN—ONNAN

Beszterce, Erdély. Egyelőre ismeretlen okok miatt ütött ki a tűz a műemlék értékű templom javítás alatt álló, s emiatt faállvánnyal körbevett tornyában. Az Erdély legmagasabb templomtornyának számító 76 méter magas építményben a tűz június 11-én este ütött ki. A román média híradásai szerint a tűzoltóknak nem sikerült hatékonyan közbelépniük, mert az építmény rendkívüli magassága miatt nem rendelkeztek elég magas létrákkal. A pusztító tűz következtében a torony jelentős része leomlott. Az előzetes becslések szerint körülbelül egymillió euró értékű kár keletkezett. Szakértők szerint a tornyot nem veszélyezteti a teljes összeomlás veszélye, és szerencsére a templom belseje sem sérült meg. A rendőrség nem zárja ki a gyújtogatás lehetőségét sem, hiszen szemtanúk gyerekeket láttak távozni a toronyból, közvetlenül a tűz kiütése előtt. Beszterce főterén 1563 óta látható az impozáns gótikus szász evangélikus templom, amelyet a századok során barokk és reneszánsz elemekkel egészítettek ki. Jelenleg Besztercén pusztán néhány száz fős evangélikus közösség él.

Újdelhi, India. A Római Katolikus Egyház 35%-os kvótára korlátozta nők számára a tisztségviselést egyházmegyei vagy egyházközi tanácsokban.

Berrien Springs, USA. Townsend Adrienne hadnagy az amerikai tengerészet első adventista táborilelkéze. Aktív szolgálata előtt az adventista "Andrews" Egyetemen dékáni tiszteletet töltött be.

Bielefeld, Németország. Egyedülálló eseménynek számít, hogy az egyik használaton kívüli evangélikus templomot zsinagógává alakították át. A "Remény Háza" nevű új zsinagóga pótolja az 1938 novemberében az akkori zsinagóga lerombolásával előállott hiányt.

Peking, Kína. A külügyminisztérium elutasította az amerikai külügyminisztérium azon állítását, hogy Kínában erősen korlátozzák a vallásszabadságot. Az ezévi amerikai jelentés különösen Kínát, Burmát, és Északkoreát nevezte meg az emberi jogok ellen vétő államokként.

Trier, Németország. A Protestáns Egyházsövetség felhívta az Európai Unió tagállamait, hogy készségesebben fogadjanak be iraki menekülteket. MIX

PROLONGÁLT KEGYELMI IDŐSZAK

A MAGYARORSZÁGI EVANGÉLIKUS EGYHÁZ TÖRTÉNETE 1956. NOVEMBER 1-E ÉS 1958. JÚNIUS 17-E KÖZÖTT
 XV. RÉSZ: EGYHÁZKORMÁNYZÁS TÚRÓCZY ZOLTÁN EGYHÁZKERÜLETÉBEN – EGYHÁZMEGYEI VÁLTOZÁSOK

Az 1956-os szabadságharc ötvenedik évfordulója alkalmából cikksorozatban emlékezünk meg azokról az eseményekről, melyek a Magyarországi Evangélikus Egyházat érintették azokban az időkben. Hálas köszönetet mondunk a cikksorozat szerzőjének, Nt. dr. Böröcz Enikő ev. lelkésznek, a hazai Evangélikus Országos Levéltár tudományos munkatársának. Sz.

*

Püspöki szolgálatának elkezdését követően Túróczy Zoltán azonnal elindult, hogy felvegye a kapcsolatokat a hozzá tartozó nyolc egyházmegye akkori vezetőivel és lelkészeivel. Változatlanul Győrben lakott, ezért itt közvetlen, szinte napi kapcsolatban volt a Győr-Soproni Egyházmegyével. A Nógrádi Egyházmegyét többször is meglátogatta. A többi hat egyházmegyében — Hajdú-Szabolcs, Borsod-Heves, Fejér-Komárom, Vas, Veszprém, Buda — viszont a találkozás egy speciális formáját gyakorolta. Ennek lényege az volt, hogy a sorra kerülő Lelkeszi Munkaközösségi (LMK) értekezletek alkalmából ún. interpellációs napokat tartott. Ezeket a lelkészek kérdeztek, a püspök válaszolt. Az egyházmegyékben bekövetkező tisztújítások kérdése is felvetődött ezeken az alkalmakon. Túróczy demokratikus választásokban gondolkodott. Nem rajta múltott, hogy ez nem úgy sikerült, ahogyan gondolta.

A lezajlott egyházmegyei választásokról általánosságban az mondható el, hogy az Északi Evangélikus Egyházkerület egyházmegyéiben gyorsabban zajlottak le a választások és beiktatások, mint a Déli Evangélikus Egyházkerületben. 1957 februárja és 1957 júniusa között minden választás megtörtént. Az összeredmény is több radikalitást mutatott, mint a másik egyházkerületben. A következők történtek.

Egy személyt még Túróczy megválasztása előtt megválasztottak, egyet pedig közvetlenül utána. Három egyházmegyében — Győr-Sopron, Veszprém, és Fejér-Komárom — újráválasztások történtek. Weltler Rezső, Halász Béla, és Görög Tibor maradtak a helyükön.

Három helyen azonban az Állami Egyházügyi Hivatal (ÁEH) számára rendkívül fájdalmas veszteséggel jártak a választások. A Budai, a Vasi, és a Borsod-Hevesi egyházmegyében következ-

tek be ezek. Szavazategyenlőséget követő pótszavazáson Danhauser László lett a Budai egyházmegye új esperese. Ő az ébredési vonal embere volt. Már a Vető-Dezséry korszakban adódtak problémái az akkori egyházvezetéssel. Danhauser korábban azon is munkálkodott, hogy Ordass Lajost és Túróczy Zoltánt, és a hozzájuk kötődő személyeket közelebb hozza egymáshoz. A leváltott esperes, Várady Lajos 1947-ben még az ellenállást választó lelkészek közé tartozott. Azonban kellő "megdolgozás" után, a magát "haladónak" kikiáltó egyházvezetés, és az őket kívülről irányító és támogató állami egyházpolitikai körök szolgálatába szegődött. Ezzel párhuzamosan, Ottlyk Ernő mellett a legjelentősebb ún. informáló tevékenységet folytató személy lett.

A Vasi Egyházmegyében — szintén pótszavazás eredményeként — Tekus Ottó került az esperesi székbe. Ő Fülöp Dezső büki lelkész-esperest váltotta. Fülöp az államhatalom megbízható emberének számított. Az ÁEH utólag úgy látta a kérdést, hogy ők maguk is, illetve Fülöp is teljesen nyugodtak voltak a választás eredményét illetően. Így azután nem is folytattak propagandát. Sőt az ÁEH elnök azért is nyugodt volt, mert, mint mondta, szót Túróczy püspöknek, hogy levélben kérje a gyülekezeteket Fülöp újráválasztására. Túróczy később úgy nyilatkozott, hogy levelet ugyan nem írt, de néhány embernek szólt Fülöp érdekében. A Vasi Egyházmegyében bekövetkezett változás azért is nagyon idegesítette az ÁEH-t, mivel Tekus Ottó elérkezettnek látta az időt a Vasi Misszió újraindítására, és ezzel párhuzamosan a lelki élet megújítására.

A harmadik egyházmegyében Borsod-Heves-ben rendkívüli botrányok közepette ment végbe az esperesválasztás. Itt az Ózdon tevékenykedő Virágh Gyula helyett Balikó Zoltánt választották meg a gyülekezetek. A régi esperes — Vető Lajos állandó buzdítására — az első pillanattól kezdve gátolta a szabad választást. Szintén Vető ösztönzésére, azt állította, hogy Túróczy Zoltán nem legitim püspök, ezért nincs joga semmiféle választást elrendelni. Balikó megválasztását azért is botrányosnak találták, mert Balikót —

alig egy évvel korábban — éppen a Vető-Dezséry páros függesztette fel Diósgyőr-Vasgyári lelkészségéből. Egy ideig fizikai munkásként kellett dolgoznia. Az öt gyermeket nevelő Balikót ekkor szerették meg a kétkezi munkások. Az egyházi szolgálatba történő visszatérése után pár hónappal választották esperessé. Virágh Gyula az utolsó pillanatig kitartott ellenzéki szerepkörében. Túróczy Zoltán ekkor közölte vele, hogy annak ellenére, hogy nem hajlandó hivatalát átadni, a választást tudomásul venni, ő a maga részéről 1957. június 4-re kitűzte a megválasztott esperes beiktatását. A beiktatás azután rendben megtörtént.

Az 1957-es novemberi tárgyalásokat megelőzően az ÁEH még azzal fenyegetőzött, hogy ebben a három egyházmegyében megsemmisítik a változásokat és visszahelyezik a saját embereiket. A tárgyalások alatt azonban már úgy fogalmaztak, hogy kivárik a ciklus végét, és a jövőben jobban odafigyelnek az egyházmegyékben történő eseményekre. Végül a következőket tették.

Az Ordass-Túróczy korszak végét követően Danhauser Lászlót — 1958-ban — lemondatták esperesi tisztségéről, és elhelyezték szeretett budahegyvidéki gyülekezetéből. Bakonycsernyére száműzték. A gyülekezet "bukott lelkészként" fogadta, később megszerették. Várady Lajos visszakerült esperesi hivatalába. A Vasi Egyházmegyében Tekus Ottó kitölthette ugyan esperesi ciklusát, azonban nem választották újra. Fülöp Dezsőt viszont lelkészcsere révén Óbudára helyezték. A helyére a Budapestről száműzött Komjáthy Jenő került. A legérdekesebben Balikó Zoltán sorsa alakult. Őt — Danhauser Lászlóhoz hasonlóan — egy ideig hagyták kormányozni, majd Káldy Zoltán püspökké választását követően Pécsre helyezték. Virágh Gyula visszakapta esperesi helyét, később Pesterzsébetre került. [Folytatása következik.] Dr. Böröcz Enikő ev. lelkész, egyháztörténész

IMÁDKOZZUNK!

Urunk, Istenünk! Te úgy szeretted a világot, hogy nemcsak odaadtad értünk egyszülött Fiadat, hanem meg is újítod a világot Általa. Kérünk, újíts meg minket is a Te Szentlelkeddel, hogy győzelmesen harcoljunk a hit harcát és elérjük hitünk célját, az örök üdvösséget. Amen.

MEGTÖRTÉNT AZ ÁTTÖRÉS / BESZÉLGETÉS DR. FABINY TAMÁSSAL

A "Keresztyének találkozója 2008" elnevezésű pozsonyi rendezvénysorozat — amelyen hat nemzet protestáns egyházai vettek részt — társrendezőként a Magyarországi Evangélikus Egyház is képviseltette magát. A rendezvény fő célkitűzéseinek egyike a kelet-középeurópai nemzetek és egyházak közötti többoldalú kapcsolatok ápolása, fejlesztése, s előmozdítása. Magyar szempontból különös jelentőséggel bír, hogy idén a Szlovákiai Evangélikus Egyház szervezésében kerülhetett sor a protestánsok nemzetközi találkozására. Egyházunk vezetői közül dr. Fabiny Tamást, az Északi Egyházkerület püspökét kérdeztük a pozsonyi találkozón szerzett benyomásairól, valamint a szlovák–magyar egyházi viszony fejlődéséről.

— Püspök úr, hogyan értékeli a pozsonyi találkozó rendezvényeit, programkínálatát?

— Szlovák testvéreink rendkívül gazdag és színes programot igyekeztek összeállítani. Nem is rejtették véka alá azt a célkitűzésüket, hogy az első szlovákiai "Kirchentagot" akarták összehozni, ezt azonban egyik napról a másikra nagyon nehéz megvalósítani, hiszen nekik nincs meg az az apparátusuk, és nincs annyi tapasztalatuk, mint a németországi protestáns egyházaknak. Úgy gondolom, a rendezvény méretéhez képest kissé túlszervezték magukat, vagyis túl sok volt a párhuzamos program, amelyekre így csak igen kevés ember tudott ellátogatni.

Némi szomorúsággal konstatáltam, hogy a széles bázison, több egyház részvételével elképzelt szervezés nem valósult meg. A társszervezőként feltüntetett Szlovákiai Református Keresztyén Egyház részvétele csupán szimbolikus volt, a szervezésben végül is nem kaptak szerepet, és sajnos a rendezvényt eredetileg támogató Magyarországi Református Egyház részéről sem volt jelen egyik egyházvezető sem.

— Véleménye szerint milyen okból törekedett a Szlovákiai Evangélikus Egyház e szélesmerítésű Kirchentag megrendezésére?

— Az egyház vezetőségében csupa újonnan megválasztott püspök van. Ez az új vezetés érthető módon erőteljesen törekszik arra, hogy minél nagyobb legyen az elfogadottsága és a legitimitációja a szlovák társadalomban és az államvezetés szemében.

— Az egyházvezetők protokolláris fogadásokon, tárgyalásokon, vezetői fórumokon is részt vettek. Szóba kerültek-e érdemi kérdések az egyházak viszonyát illetően?

— Be kell vallanom, az én ízlésemnek túl sok volt a találkozón a kötelező protokolláris esemény. Egy ilyen nemzetközi összejövetelen nem erre kellene fektetni a hangsúlyt, ugyanakkor megértem a szlovák egyházvezetés arra irányuló törekvéseit, hogy az állammal fennálló kapcsolatait minél szilárdabb alapokra kívánja építeni.

A legfontosabb eseménynek a püspöki fórumot tartom, ahol komoly kijelentések is

elhangzottak állami és egyházi vezetők részéről. Érdekes módon előzetes felkérést nem kaptam a hozzászólásra, az esemény előtt pár perccel közölték velem, hogy szót fogok kapni. Arra próbáltam irányítani a figyelmet, hogy ha a multikulturalizmust helyezzük a középpontba, akkor a magyar, német, szlovák, és zsidó kultúrával egyaránt büszkélkedő Pozsonynál nem is lehetnénk jobb helyen. Hangsúlyoztam, hogy a reformáció szemléletében alapvető fontosságú az anyanyelven megszólaló Istenisztelet és liturgia, ezért szorgalmazzuk azt, hogy a szlovákiai magyaroknak legyen lehetőségük az Isteniszteleteket magyar nyelven hallgatni.

És ezen a ponton az önkritika hangját is megszólaltattam. Ezzel összefüggésben ugyanis súlyos mulasztásaink vannak, és ezeket leginkább az egyházban kell megvallanunk, mivel elsődlegesen az egyháznak kell példát mutatnia: A múlt bűneit be kell látnunk és meg kell tudnunk követni másokat. Magyarországon sajnos voltak etnikumokat elmagyarosító törekvések, amelyek nehezen helyrehozható károkat okoztak a két nemzet viszonyában. Felvállaltam a nemzetközi egyházvezetői körben, hogy ezekért a bűnökért bocsánatot kérek, ugyanakkor a kontextusból kihallható volt, hogy ugyanígy sérelmezem, ha Szlovákiában erőszakos elszlovákosítás folyik. Ezek a tendenciák sajnos fájdalmas, nagyon lassan gyógyítható sebeket is ejtettek a két nemzet tagjain az ilyen jellegű nacionalista viszálykodások következményeképpen.

— Az elmúlt időszak tárgyalásainak fényében beszélhetünk-e fejlődésről a szlovák–magyar egyházi viszonyban?

— Nagy örömmre szolgál, hogy egészen konkrét lépésekről is beszámolhatok. Az egyik legnagyobb és nagy történelmi hagyományokkal rendelkező magyar evangélikus gyülekezet a rozsnói, ahol nagyon régóta nem szolgál magyarnyelvű lelkész. A jelenlegi lelkész házaspár női tagja az internetről letöltött és általa nem értett magyar nyelvű prédikációt olvassa fel az Isteniszteleteken. Mostanra azonban úgy tűnik, sikerült elérni, hogy egy egyházközi megállapodás keretében meghirdethetjük ezt a lelkészi állást, és magyarajkú lelkészt küldhetünk Rozsnóra, aki a kassai gyülekezetbe is átjárna szolgálatot végezni.

A másik pozitív példa a somorjai gyülekezetből való, ahol szintén szép számmal vannak magyarul beszélő testvérek, és ebben a rendezvénysorozatban is részt vállaltak. Dr. Bándy György távozása után a gyülekezet fiatal lelkésznoje, Kaouchová Jana vállalta, hogy szlovák létére megtanul magyarul, hogy a mi nyelvünkön hirdethesse az igét a magyar híveknek. Egyházunk részéről mi felajánlottuk, hogy vállaljuk a lelkésznoje magyarországi továbbképzését, például nyári egyetem vagy nyelvtanfolyam keretében.

A szlovák–magyar egyházi viszony utóbbi időben tapasztalható fejlődése kapcsán külön szeretném kiemelni a Magyar Evangélikus Konferencia — MAEK — szerepét. A MAEK megalakulása idején ugyanis erőteljes elutasítás volt érezhető a szlovák evangélikus egyház részéről, amelynek lelkészei úgy éreztették, hogy a külföldi magyar evangélikusok összefogása ellenük irányul. Nagyon remélem, hogy az azóta eltelt két év és az ezen a találkozón való közös részvétel is bizonyította, hogy ez a félelem teljesen alaptalan.

— Melyek azok a területek, amelyeken a kétoldalú egyházi kapcsolatok továbbfejleszthetők?

— A magyarajkú gyülekezetek konkrét gondjainak orvoslásán túl az egyházdiplomáciai tárgyalások során már felvetődött annak a lehetősége, hogy a Magyarországon működő szlovák lelkigondozói szolgálat mintájára el lehetne indítani a szlovákiai egyházban a magyar lelkigondozói szolgálat meghatározott pénzügyi kerettel, bizonyos önálló mozgástérrel, és egy nevesített felelőssel, ahogyan nálunk is egy szlovák nyelvet jól beszélő lelkész tölti be ezt a kapcsolattartó tisztséget.

A kétoldalú tárgyalásokon például azt is szorgalmaztam, hogy amiként az Evangélikus Életben évente négyszer szlováknyelvű oldal jelenik meg, úgy a szlovák evangélikus hetilapban is készülhetne magyarnyelvű oldal. Ezeknek a megszerkesztésében a két egyház lelkészei együttműködhetnek.

— Püspök úr, miként látja a jövőt, hogyan alakul a két egyház viszonya?

— Optimista vagyok. A szlovák evangélikus egyházvezetésben — amint beszélgetésünk elején említettem — nemrég generációváltás zajlott le, fiatal vezetők kerültek az egyház élére. Épp a közelmúltban állapodtunk meg arról, hogy még idén ősszel összehozunk egy szlovák–magyar püspöki csúcstalálkozót. Összeülne mind a hat püspök — a három szlovák és a három magyar —, és az egyházaink közötti kapcsolatok és egészen konkrét területek lehetséges fejlesztéseiről tárgyalnánk.

Azt hiszem, kijelenthetem, hogy a két egyház viszonyában az áttörés már megtörtént, a bizalom helyreállt, és megerősödően van. A múlt sérelmei felé való hátrétegtintés helyett most már a konkrét feladatokra kell koncentrálnunk, és meg kell vizsgálnunk, hogyan tudunk együttműködni a diakónia, az ifjúsági munka, a médiamunka, esetleg a könyvkiadás területén. Szeretném, ha a jövőben az általam "egyházi kishatárforalomnak" nevezett jelenség minél hatékonyabban zajlana: Ahogy tőlünk is átjárnak magyar lelkészek alkalmakat tartani szlovák gyülekezetekbe, ez visszafelé is működhetne, s nemcsak istentiszteleti szolgálatokra terjedhetne ki, hanem akár evangélicációs rendezvényekre, passiókörutakra is.

AZ EGYHÁZ HÍREI OTTHONRÓL

- Az országban három evangélikus egyetemi lelkészség működik. A budapestinek Körmeny Petra, a debreceninek Gáncs Tamás, és a miskolcinak Buday Barnabás ev. lelkész a vezetője.
- Az idei országos középiskolai tanulmányi versenyben az evangélikus iskolák tanulói szép eredményeket értek el különféle tantárgyakban. A legmagasabb helyezést (2. hely) Szirmák Nándor András, a Bp.-Deákteri Ev. Gimnázium érettségiző diákja érte el német nyelvből. Felkészítő tanára Bércziné Mayer Viktória volt.
- Bodrogkeresztúron építette fel és vette ünnepélyesen használatba "Bethlehem" elnevezésű pihenőházát a nyíregyházi Emmaus ev. gyülekezet.
- Fancsal–Hernádvecsén Gerlai Pál, Pápán Polgárdi Sándor, Albertin Tűri Krisztina (másodállásban), Bonyhád–Hidas–Kismányokon Aradi András, Péteriben Ördög Endre, Dabas–Gyóron Valentinyi Erzsébet és László Milán, Rákoskeresztúron Nagyné Szeker Éva, Vecsésen Heinemann Ildikó az ev. gyülekezet új lelkésze. — Rimaszombatban magyar- és tótnyelvű szolgálatra beiktatták Liszák Viktóriát. Az iktatást German Dusan esperes, az igehirdetés

szolgálatát Krivda Milán és dr. Fabiny Tamás püspök végezte.

- A Veszprémi Ev. Egyházmegye új esperese Polgárdi Sándor pápai lelkész.
- Tabon egykori lelkészéről, a 100 éve született Jakus Imréről, Sandon a 80 éve elhunyt énekköltő lelkészéről, Sántha Károlyról emlékezett meg ünnepélyesen az ev. gyülekezet.
- Szeptember 3-án ökumenikus egyháztörténeti konferencián emlékeztek arra, hogy a kommunista hatalom 60 éve, 1948-ban államosította az egyházi iskolákat. A témában neves egyházi és világi előadók szólaltak fel, közöttük Mirák Katalin egyháztörténész képviselte az evangélikus egyházat.
- Meghalt Megyer Lajos nyíregyházi ny. esperes-lelkész (a '70-es évek derekán rövid ideig New Yorkban tartózkodott és beszolgált az ottani magyar evangélikusoknak).
- Budapesten a XII kerületben a II. világháború idején és utána sok gyermeket megmentő ev. lelkészről, Szezhlo Gáborról neveztek el utcát (rég neve: Árnys köz) Az avatási ünnepségen Harrach Péter országgyűlési képviselő és Gáncs Péter ev. püspök méltatta az alkalmat.

kettek is készültek; méltó formájának megtervezésére — nyílt pályázat nyerteseként — ifj. Szlávics László szobrász, éremművész kapta a megbízást.

- Megalakult a Magyarországi Evangélikus Egyház Reformációi Emlékbizottsága. A bizottság szeptember 16-i, az Országos Irodában tartott alakuló ülésén megkezdte a felkészülést a reformáció (1517) 500 éves évfordulójának — a 2017-es évnek — méltó megünneplésére. A megbeszélés során a bizottság tagjai előre tekintettek az elkövetkező, hogy milyen rendezvényeket szervezzen, milyen kiadványokat készítsen az evangélikus egyház a nagyjelentőségű, félévezredes ünnepi évfordulóra, valamint hogy mindez hogyan kapcsolódjék az egyház ugyancsak 2017-re elkészülő stratégiai programjához.
- Összhangban az egyházi világszervezetek felhívásával teremtésünnepi Isztentiszteletet tartottak szeptember 28-án a bp.-deákteri ev. templomban az alkalomhoz illő liturgiával, Gáncs Péter püspök és Szabóné Mátrai Marianna püspökhelyettes szolgálatával. Bemutatták a Luther Kiadó gondozásában megjelent, "A teremtés ünnepe" c. könyvet, amely a Déli Evangélikus Egyházkerület teremtésvédelmi teológiai és főtárgyára érkezett munkák színvonalát tartalmazza.
- Buddhista kegyhelyet — sztupát — avatott a nógrádmegyei Bicskén a nepáli buddhista mester, Serab Gyalcen. Nógrád megyében, Tar határában már 1992 óta áll buddhista kegyhely; azt a dalai láma avatta fel.
- A rómi katolikus többségű veszprémi megyei faluban, Marcaltón az evangélikus egyház lett az óvoda és az általános iskola új fenntartója. Az intézmény neve: Kmety György Evangélikus Általános Iskola és Óvoda. "Ezzel létrejött az ország első falusi evangélikus általános iskolája", mondta büszkén a fenntartótestület tagjaként Weltler Sándor malomsoki ev. lelkész.
- A bp.-ferencvárosi Thaly Kálmán utcában épülő Borostyán-házban nemcsak 87 apartment lesz található, hanem az épületkomplexumba tartozik majd a ferencvárosi ev. gyülekezet temploma, lelkészlakása, és a gyülekezet élethez szükséges helyiségei is. Az épületavató jövő karácsonyra tervezik. Ev. Élet & al.

Adományok nyugtázása

Köszönettel nyugtázzuk a 2008. május 26-a és szeptember 20-a között vett adományokat.

•AZ "ERŐS VÁR"-RA

Minden előfizetés a címszalagon kiemelten jelzett év végén jár/járt le. Előfizetések vételét a címszalagon jelezzük: itt a felülfizetéseket, stb. soroljuk fel:

\$50: N.N. **\$8:** Ferenczek Erzsébet (NC).

•AZ A.M.E.K. SZOLGÁLATÁRA

\$100: N.N. **\$50:** Kert Marianne (FL).

•A.M.E.K. TAGSÁGRA

2008: Becht Gábor (OR). **2009:** Kert Marianne (FL).

•EGYHÁZI INTÉZMÉNYEKRE

Erdélyi magyar evangélikus gyülekezetek javára AMEK elosztásban – \$774: Magyar Segély Egyesület (OH).

•ELŐFIZETÉSEKRŐL

Lapunkra az előfizetéseket és lapfenntartó adományokat **Erős Vár** névre és **P. O. Box 770828, Lakewood, OH 44107-0038** címre kérjük beküldeni.

Minden előfizetést és felülfizetést a beküldő értesítése szerint könyvelünk el. Többre azonban, mint három évre szóló előfizetést nem fogadunk el; az előálló "maradékot" adományunk tekintjük. Az adományt felsoroljuk, az előfizetés állását a címszalagon jelezzük. ✕

GYÜLEKEZETI HÍREK

Amerikai Magyar Evangélikus Konferencia
Elnök: Bernhardt Béla főesperes
1467 Parkhaven Row, Lakewood, OH 44107
Tel.: (216) 221-3178
E-mail: AMEvKo@sbcglobal.net

CLEVELAND — ELSŐ

Beszolgáló lelkészek: Juhász S. Ferenc
és Tamásy Zoltán.

Templom és lelkészi hivatal: 2830 Martin Luther King Blvd. (44104). Tel.: (216) 721-7074. Vasárnapi Istentisztelet de. 10:15 órakor, angol-magyar. Mihályi Ernő gondnok telefonja 561-7316. A lelkész telefonszáma: 941-2212.

TORONTO

Lelkész: Tamásy Éva

Beszolgáló lelkész: Tamásy Zoltán

Templom: 116 Bond Street. Lelkészi hivatal: 3245 West 98th Street, Cleveland, OH 44102-4601, USA; tel. (216) 961-6895. Felügyelő: Dr. Mekis Éva, 34 Langbourne Pl., North York, ON M3B 1A9 (minden posta ideküldendő); tel. (416) 441-9300. Istentisztelet, július-augusztus kivételével, a hó 2. és 4. vasárnapján du. 4-kor.

Dr. Jeney László testvérünk újabb hitméllyítő előadásra készül, így testvéreinket körlevélben értesítjük az esedékes időpontról. Köszönjük kedves Hittestvérünk szolgálatát előre is! ■ Dr. Fabiny Tamás, az Északi Evangélikus Egyházkerület püspöke 2009 májusában látogat el hozzánk; szeretne gyülekezetieinkkel megismerkedni, nemcsak egy villámlátogatás erejéig, így már most szervezzük az útját! ■ 2009. január 18-án vasárnap a mi gyülekezetünk a házigazdája az ökumenikus Istentiszteletnek. Így megkérjük gyülekezetünk tagjait, segítségnek megismerkedni testvérgyülekezeiteinket méltóképpen tudjuk fogadni, vendégül látni! ■ Az Úristen megtartó szeretetébe ajánljuk Testvéreinket! Vigyázzanak magukra és szeretteikre! ■ Erős vár a mi Istenünk! Lelkipásztori szeretettel, Tamásy Éva és Zoltán ev. lelkészek.

CLEVELAND – NYUGAT

Lelkész: Tamásy Éva

Templom: West 98th St. és Denison Ave. Lelkészi hivatal: 3245 West 98th Street (44102). Tel.: (216) 961-6895. Istentisztelet minden vasárnap de. 9:30-kor angolul, 10:45-kor magyarul, Gyermekestentisztelettel is. Úrvacsoraosztás a hó első vasárnapján és ünnepnapokon.

Október 18-án, szombaton du. 5-kor irodalmi est vetítéssel. Az est témája: "Az anyaszentegyház, mint lelki otthon", e köré csoportosulnak szavaltatok, énekek. ■ Október 26-án őszi ebédet tartunk. ■ A bazárunk időpontja: november 9. hurka és kolbász ebéd, kirakodó vásár! ■ Szeretettel hirdetem, hogy bibliaórát tartunk szerdá esténként ½7-kor a középkorosztály számára, de mindenkit szeretettel hívunk és várunk! Első ilyen alkalmunk szeptember 17-én volt. ■ Konfirmációi oktatás indult szeptember végétől, továbbra is várjuk azok jelentkezését, akik élni kívánnak ezzel a nagyszerű lehetőséggel, -hogy ők is bekapcsolódhassanak gyülekezetünk úrvacsorai közösségébe! ■ Magyar iskolánk folytatja munkáját; várjuk a kicsiket keddenként du. 4-re, a nagyokat péntekenként du. ½5-re! ■ Gyermek bibliaóra vasárnaponként a magyar Istentisztelet alatt! ■ Minden Istentiszteletünkre, alkalmunkra mindenkit kitért karokkal várunk ezzel a mottóval: szeretettel jöjj és békességgel menj! ■ Lelkipásztori szeretettel, Tamásy Éva ev. lelkész. ■

Mindennapi kenyér

Útmutató a Biblia olvasásához

2008 NOVEMBER

1. Mindenszentek emlékezete

Ezrus 1:11-23 – Lukács 6:20-31

PÜNKÖSD UTÁNI 25. VASÁRNAP

Heti ige: Kolossé 1:12

2. 1Thessz. 2:9-13 – Máté 23:1-12

3. Lukács 7:11-16 – 2Korinthus 9:1-5

4. Lukács 12:1-7 – 2Korinthus 9:6-15

5. Prédikátor 3:16-22 – 2Kor. 10:1-11

6. 43. Zsoltár – 2Korinthus 10:12-18

7. Máté 27:62-66 – 2Korinthus 11:1-6

8. Jelenések 19:11-16 – 2Kor. 11:7-15

PÜNKÖSD UTÁNI 26. VASÁRNAP

Heti ige: 2Korinthus 6:2

9. 1Thessz. 4:13-18 – Máté 25:1-13

10. Márk 4:1-12 – 2Korinthus 11:16-33

11. Márk 13:9-20 – 2Korinthus 12:1-10

12. Zsidók 13:1-9 – 2Korinthus 12:11-18

13. 1János 2:18-29 – 2Korinthus 12:19-21

14. Máté 26:36-41 – 2Korinthus 13:1-4

15. Márk 13:30-37 – 2Korinthus 13:5-13

PÜNKÖSD UTÁNI 27. VASÁRNAP

Heti ige: 2Korinthus 5:10

16. 1Thessz. 5:1-11 – Máté 25:14-30

17. Máté 7:21-29 – 2Péter 1:1-11

18. Zsidók 10:26-31 – 2Péter 1:12-31

19. Róma 2:1-11 – 2Péter 2:1-11

20. 2Thessz. 1:3-12 – 2Péter 2:12-22

21. Máté 26:59-66 – 2Péter 3:1-9

22. Jelenések 20:11-15 – 2Péter 3:10-18

AZ EGYHÁZI ÉV UTOLSÓ

VASÁRNAPJA

Heti ige: Lukács 12:34

23. Efezus 1:15-23 – Máté 25:31-46

24. 5Mózes 34:1-8 – Ézsaiás 56:1-8

25. 1Péter 1:13-21 – Ézsaiás 57:1-13

26. 1Korinthus 3:9-15 – Ézsaiás 57:14-21

27. Kolossé 4:2-6 – Ézsaiás 58:1-12

28. Máté 27:50-54 – Ézsaiás 58:13-14

29. Jelenések 21:9-27 – Ézsaiás 59:1-15a

AZ EGYHÁZI ÉV KEZDETE

ÁDVENT 1. VASÁRNAPJA

(András apostol emléknapja)

Heti ige: Zakariás 9:9

30. 1Korinthus 1:3-9 – Márk 13:24-37

2008 DECEMBER

1. 1Péter 1:8-13 – Ézsaiás 59:15b-21

2. Zsidók 10:32-39 – Ézsaiás 60:1-14

3. Ko lossé 1:9-14 – Ézsaiás 60:15-22

4. 1Thessz. 5:1-8 – Ézsaiás 61:1-6

5. Máté 27:27-30 – Ézsaiás 61:7-11

6. Máté 23:37-39 – Ézsaiás 62:1-5

ÁDVENT 2. VASÁRNAPJA

Heti ige: Lukács 21:28

7. 2Péter 3:8-14 – Márk 1:1-8.

8. Zsidók 6:9-12 – Ézsaiás 62:6-12

9. Jelenések 2:12-17 – Ézsaiás 63:7-16

10. Jelenések 2:1-7 – Ézsaiás 63:17-64:3

11. 2Korinth. 5:1-10 – Ézsaiás 64:4-11

12. Lukács 22:66-71 – Ézsaiás 65:1-16

13. 1Thessz. 4:13-18 – Ézsaiás 65:17-25

ÁDVENT 3. VASÁRNAPJA

Heti ige: Ézsaiás 43:3,10

14. 1Thessz. 5:16-24 – János 1:6-8,19-28

15. Máté 3:1-6 – Ézsaiás 66:1-4

16. Máté 3:7-12 – Ézsaiás 66:5-17

17. 126. Zsoltár – Ézsaiás 66:18-24

18. Máté 11:2-10 – Lukács 1:1-17

19. 2Korinth. 1:18-22 – Lukács 1:18-25

20. Jelenések 5:1-5 – Lukács 1:26-38

ÁDVENT 4. VASÁRNAPJA

(Tamás apostol emléknapja)

Heti ige: Filippi 4:4-5

21. Róma 16:25-27 – Lukács 1:26-38

22. 89. Zsoltár – Lukács 1:39-56

23. Róma 15:8-13 – Lukács 1:57-66

24. KARÁCSONYEST

Titusz 2:11-14 – Lukács 2:1-14

25. KARÁCSONY 1. ÜNNEPE

Titusz 3:4-7 – Lukács 2:8-20

26. KARÁCSONY 2. ÜNNEPE

Zsidók 1:1-9 – János 1:1-14

27. János apostol emléknapja

1János 1:1-2:2 – János 21:20-25

KARÁCSONY U. 1. VASÁRNAP

Heti ige: János 1:14

28. Galata 4:4-7 – Lukács 2:22-40

29. 148. Zsoltár – 1János 4:11-16

30. Zsidók 1:5-14 – Lukács 2:41-53

31. Év utolsó napja (Szilveszter)

90. Zsoltár – Róma 8:31-39

L&RCL

LEGGÖZELEBBI LAPZÁRTA 2008. NOVEMBER 15-ÉN.

ERŐS VÁR
PO BOX 770828
LAKEWOOD OH 44107-0038

ADDRESS SERVICE REQUESTED

ELŐFIZETÉSE
LEJÁRT-E?

Periodicals
Postage
Paid
Cleveland
Ohio